

NOTES D'UN VIRTUOS EN TO MENOR
Isidor Cònsul

Miquel Angel Riera, Crònica lasciva d'una decadència. Edicions Destino.
Barcelona, 1995.

-

La rara anatomia dels centaures (1979) fou el primer llibre de narracions de Miquel Angel Riera, un volum divers i de qualitat irregular que sempre m'ha semblat un exercici en to menor si el comparo amb el desplegament simfònic i solemne de la seva novel·lística. L'escriptor manacorí hi aplegava catorze relats escrits entre 1974 i 1977 que, dit d'una manera general, solcaven els topants i interessos més coneguts de tot el seu corpus narratiu: l'home com a essència i mesura de tot, i la seva relació amb l'entorn. Però tot i que m'ha semblat sempre trobar-hi aquest caient menor, La rara anatomia dels centaures presentava detalls de novetat respecte d'altres títols i girs d'originalitat que de fet eren poc transitats per la narrativa de Miquel Angel Riera. El conreu de l'humor i del sentit lúdic, per exemple, o l'encarament a situacions insòlites i fantàstiques. Passats els anys, una llambregada de record a l'índex i una breu gimnàstica de relectura m'ha dut a recuperar el joc i l'onirisme de La capsa xinesa, la situació límit de La segona mort, la força descriptiva d'En Queu Pudasca i la situació quimèrica de Primavera total, amb la revolta de la natura com si es tractés d'un conte viscut de Pere Calders.

Exercicis de divertiment

Darrerament, Miquel Angel Riera ha publicat un segon recull de setze narracions amb un to d'humor similar, una càrrega lúdica paral·lela i un dinamisme narratiu que no l'allunyen gaire, em penso, del volum anterior. El lector hi trobarà relats que són com un acudit -però només com un acudit- i situacions de tranc tan insòlit com l'esglesiola que s'omple d'àngels

en la beneita bogeria il·luminada d'un religiós. També una certa flaca de joc amb les coordenades del temps i situacions de força que deriven, per exemple, cap a la transcendència del conte Temps per no pensar, pel meu gust és un dels més encertats del volum.

Per tot plegat, i a causa segurament de la fonamental admiració que sento per les novel·les de Miquel Angel Riera, només sé veure en aquest segon recull de contes una realitat massa calcada i en tot cas no gaire llunyana del volum l'anterior. La mena de divertiment del mestre que fa gimnàstica de dits damunt del piano abans de començar a tocar de debó o, si voleu, el desplegament d'una bateria d'exercicis narratius poc o molt engrescats i divertits, però gairebé sempre de to menor. Només amb una diferència important, ara, que és la inclusió d'una novel·la curta, Crònica lasciva d'una decadència, una "nouvelle" en sentit francès, que dóna títol al recull, hi senyoreja sense embuts ni pal·liatius i n'esdevé la peça de més mèrit.

Una metàfora de la història

He llegit aquesta "nouvelle" com una metàfora del decurs de la història inspirada, segons la falca inicial, en les ruïnes del palau dels Lampedusa a Santa Margherita de Belice. La narració arriba servida per la gresca d'un gall de penell i només aquest detall de subtilitat i disfressa narratives dóna un to de justa mesura a la metàfora del text. Des de dalt d'un campanar, amb mirada circular de novel·lista omniscient, el gallet indicador -ahora banderola i fletxa del vent- reflexiona en veu alta i va desplegant, en una trentena de pàgines, els períodes històrics successius del casalot que esguarda al davant. En síntesi, podríem dir que el cas va des d'una prehistòria aparent (amb el primitivisme iniciàtic i terral dels fills de n'Arnau), fins a una cloenda d'apocalipsi vegetal amb l'esclat d'un magnoli de traces nuclears que rebenta, potent, els murs del

casal.

Filant més prim, però, i amb una mica de detall, la història va trobant les pròpies etapes de grandesa i els contrapunts evidents de la decadència. Moments madurs i de culte a la bellesa que potser corresponen a la doble plenitud clàssica i del Renaixement (amb Daphnis i Cloe com a símbols), i l'inici de la llarga decrepitud lasciva que ve a continuació i que és assenyalada amb la pèrdua del poder econòmic de la família, les tongades de pluja que clivellen les parets i les coloraines que converteixen el noble edifici en una casa de barrets.

Pas a pas, el lector atent a les breus metamorfosis només ha d'anar trobant el joc de correspondències històriques que fan al cas. Una peça, doncs, original i exemplar que diria que justifica, en ella mateixa, l'edició d'un volum més aviat desgavellat.

Isidor Cònsul